

helyén csak akkor kézbesíthető, ha az nem tartozik a bíróság területéhez, már pedig az említett bíróságok székhelye egybeesik részben a bíróságok területével.

A Kúria jogegységi határozatában a Pp. és egyéb a bíróságok székhelyét és területét megszabó jogszabályok kifejezőmódjából megállapítja, hogy a bíróságok székhelye alatt a község vagy város a maga egészében értendő és így az *említett bíróságok székhelyének Budapest székesfőváros egységesen és nem csak a bíróságok területét alkotó* a Duna bal, illetve jobbpartján lévő rész értendő. Helyesen mondja ki az indokolás, hogy a törvények javaslatainak miniszteri indokolása a törvényértelmezésénél nem irányadó, de különben is még a miniszteri indokolás álláspontját elfogadva, a bíróságok területe csak részben esik össze a bíróságok székhelyével, részben pedig a székhely a bíróság területén kívül fekszik, tehát a Pp. 594. §-ának első bekezdése szerint a *fizetési meghagyás egész Budapest területén kézbesíthető, ha az adós nem is lakik a bíróság területén.*

A Kúria ebben a részletkérdésben a jogszabályoknak és egyúttal a célszerűségnek is megfelelő határozatot hozott, mely a feleket sok céltalan kellemetlenségtől óvja meg.

Ifj. dr. Szigeti László.

JOGGYAKORLAT.

Az 1935. évi bírói gyakorlat alap gondolatai. Aki tavaly ugyan-
ezen a helyen megjelent hasonló című szemlényt összevetné az
1935. év bírói gyakorlatának anyagával, mindenekelőtt azt ál-
lapítaná meg, hogy a joggyakorlat egy év alatt nem változott
sokat. Hogy a külsőségeknél kezdjük: változatlanul gyors az
elintézéses tempója; a közzétett döntések túlnyomórésze 1935-ös.
és csak kis része 1934-es ügyszámú; a felülvizsgálati kérelem,
beadásától számítva, három-négy hónap alatt érdemleges tár-
gyalásra kerülhet a Kúrián — nem is oly hosszú ideje, ehhez
két év kellett. Ma is megvan az az igen helyes tendencia, amely
egyre több kérdést terjeszt a jogegységi tanácsok elé autoritativ
eldöntés végett; 1935-ben hét ily döntés keletkezett. De ezeken
a külsőségeken túl is megvan a hasonlóság az eltelt és az öt.
közvetlenül megelőző évek gyakorlata között. Tovább tart a csalá-
djogi perek előtérbe nyomulása a vagyoni jogi perekkel szem-
ben — aminek nem csupán a családjogi kérdések fontosságának
növekedése az oka, hanem az általános elszegényedés és a
judikaturán még nem látszanak a hön várt gazdasági javulás-
nyomai. A vagyoni jogi perek is csak kisebb részben tüntetik fel
egyenlő vagyoni erők harcát; nagyüzem a másik nagyüzemmel.

gazdag örökös a másik gazdag örökössel ritkábban kerül szembe; a felperesek nagy része kis ember: károsult, munkavállaló, versenytárs, kisérszvényes, biztosított, akik az alperesükhöz való dávid-góliáti aránytalanságukat a törvény erejével akarják leküzdeni. A levegőben röpködő jelszavak nagyrésze a meglepetés erejével hatna arra a jogi Rip van Winklére, aki békebeli gondolkodásával próbálna a mai problémákba beilleszkedni. Tovább folyik a harc a jognyilatkozatok kötelező ereje ellen: gazdasági lehetetlenülés, kizsákmányolás, téves feltételezés, hallgatólagos joglemondás, jogban való tévedés egyre több rést ütnek a pacta sunt servanda elvén. Az extrakontraktuális kötelmi jog jellegzetes vonása a felelőségek szigorítása, ami békében inkább kártérítésselenes gyakorlatunkat itt-ott már az ellenkező végletbe hajtja. Eszmei kár, méltányosságból eredő, pénztartozás késedelmes teljesítése miatti kártérítés, köztisztviselők felelőségének fokozása azok az új elvek, amelyek mai bírói gyakorlatunknak a békebelitől eltérő arculatot adnak. Viszont enyhíti a kártérítési praxisnak ezt a kiélezését a salamoni ítélet: a kármegosztás, továbbá a kárenyhítési kötelezettség jogszabály erejére emelése.

*

A gazdasági lehetetlenülés, valamint általában a tartozások válságjogi címen való csökkentése körül kifejlődött praxisnál a legfontosabb megjegyezni való az, hogy nem mélyült tovább a tavalyinál. Kiemelendő az annival is inkább, mivel a legkülönbözőbb jogviszonyokban kérték az adósok tartozásuk bírói mérséklését. Ajándékozási ígéret, kölcsön, baleseti járadék, ügyvédi tiszteletdíj körül folyó perekben olvastunk döntéseket; a Kúria valamennyiben megtagadta a kötelezettség csökkentését. Ingatlanvételár iránti perekben a Kúria ismételten elzárkózott a gazdasági lehetetlenülés vizsgálata elől azon a címen, hogy a szerződést az egyik fél teljesen, a másik nagyobbrészt teljesítette. Családjogi és örökjogi ügyekben megmaradt a tavalyi gyakorlat: a Kúria közszerzeményt, kötelesrészt ebben az évben is mérsékelte. Bérleti ügyekben a gyakorlat ingadozó: van bérleméskelő ítélet is, ezzel szemben a Kúria ismételten megtagadja a leszállítást annak dacára, hogy a bérlő 30—40 százalékkal túlfizeti a bérleményt. A megtagadás indoka a bérlő vagyoniilag szilárd, a bérleményben elhelyezett üzemének nyereséges volta, a szerződés közeli lejártja, valamint egyéb konkrét körülmények. A Kúria általában — nyilvánvalóan múlt évi, kissé liberálisabb gyakorlata ellenhatásaként — szigorúbb előfeltételekhez köti a gazdasági lehetetlenülés fennforgásának megállapítását, aminek egyik oka talán az, hogy a Kúria multbeli gyakorlata folytán oly adósok is nekibátorodtak a szerződés módosítása iránti per megindításának, akiknek erre még a korábbi joggyakorlat alapelveinek helyes értelmezése mellett sem lett volna jogcímük.

A szolgáltatás mértékének a Pp. 413. §-a címén való leszállítása igen sokszor gazdasági lehetetlenülést takar. Az alsóbíróságoknak földbirtokos által fizetett nyug- vagy kegydíj leszállítása iránti perében hozott elutasító ítéletét a Kúria ismételten, újabban a P. II. 3191/1935. szám alatt elintézett perben, feloldotta, azonban nem elégszik meg az általános mezőgazdasági válságra való hivatkozással, hanem a konkrét kötelezett vagyoni helyzetének vizsgálatára helyezi a döntő súlyt. (2., 3., 4., 5., 6., 7., 10.¹)

*

A *dollár és fontvalorizáció* kérdésében a Kúria nem változtatott korábbi gyakorlatán. Kiinduló pont továbbra is az, hogy a felek, midőn kirovó pénznemű dollárt vagy fontot alkalmaztak, a pénztartozás értékállandóságának biztosítását célozták. Ennek a megfontolásnak nem állja útját sem az, hogy az Amerikai Egyesült Államok törvényhozása a dollárkövetelések valorizálását eltiltotta, valamint nem hozhatók fel érvül evvel a megfontolással szemben közgazdasági és állampénzügyi szempontok sem, amelyek t. i. arra volnának alapítva, hogy Magyarország adósállam lévén, a magyar közgazdaságnak a font vagy dollárvalorizáció nem áll érdekében. Életbiztosítási összeget a Kúriának egy az év végén hozott, csupán a napilapok közléséből ismert döntése, szemben korábbi ellenkező határozatokkal, csak a dollár lejártakori alacsonyabb, már az aranyparitáson aluli árfolyamán rendel pengőre átszámítani. Az év végén létrejött clearingegyezmények, valamint a Magyar Nemzeti Banknak a devizafelárakat szabályozó rendelkezései számos érdekes valutajogi problémát vetnek fel, amelyek nyilván már a közeljövőben foglalkoztatni fogják bíróságainkat.

Telekkönyvi viszonylatban más az álláspont: a hitelező csak akkor soroztathat teljes értékű fontot vagy dollárt, ha aranyfont vagy aranydollár van bekebelezve. A bekebelezésnek kifejezettnek kell lennie és nem elegendő, ha a keretbiztosítéki jelzőjoggal biztosított váltókövetelés lejáratára esett még a valutarömlés előtti időre.

Ha a Magyar Nemzeti Bank a perlési engedélyt csak bizonyos megszorításoktól feltételezetten adta meg, úgy a hitelező az engedély elfogadásával a kikötött feltételeket is elfogadta (P. IV. 1818/1935.); van azonban ezzel szemben oly ítélet is, amely több korábbi hasonló döntéssel egyezően kimondja, hogy a külfölddel való fizetési forgalmat szabályozó rendeletek nem bírnak kötelemszüntető hatállyal, hanem csak a teljesítés módját szabályozzák (2., 6., 7., 10.).

*

¹) A zárjelben levő számok előző évi folyamunk azon számait jelentik, amelyekben a judikatura kiemelkedő döntéseit tárgyaló rovatunk az illető kérdéssel foglalkozott.

A *gondnokság alá nem helyezett elmebeteg* által kötött ingatlanvételi ügylet érvényes, ha az elmebeteg a vétel körül kellő elővigyázatot és előrelátást tanusított (5.). A cselekvőképtelenség fogalma tehát *relatív*, függ a jogügylet minőségétől, valamint attól is, hogy a nem épelméjű fél hogyan bonyolította le az ügyletet. Ez a már az előző évben is felbukkanó gyakorlat ellentétben áll azzal a teoretikus tétellel, amely pusztán a fél elmebeli állapotát tartja fontosnak, nem pedig az ügylet minemőségét és a fél cselekményeinek helyességét.

*

A *jogban való tévedésre* a felek egyre több esetben hivatkoznak (2., 4., 8.). A 4. számunkban ismertetett P. I. 2758/1934. sz. ítélet valósággal elvi szabályozást ad erre a kérdésre nézve: a laikus fél akkor hivatkozhatik jogban való tévedésre, ha őt a kir. közjegyző vagy a felek által közösen megbízott ügyvéd nem világosította fel jogairól és a közjegyző által elmulasztott jogi kitanítás különösképen akkor is releváns, ha a fél előzőleg ügyvéddel tanácskozott. Releváns még a jog nemismerése az ügyvéd és a kliens egymásközötti viszonyában is.

*

A *clausula rebus sic stantibus* elvét az ítéletek néha túláltalánosan fogalmazzák. A P. IV. 1304/1935. sz. ítéletnek az a kijelentése, hogy „a szerződés hatályát veszti és ennélfogva attól bármelyik fél visszaléphet, ha valamely lényeges feltevés, amely nélkül a felek az ügyletet meg sem kötötték volna, utóbb meghiusul, illetve tévesnek bizonyul”, túlmessze megy; ellenben megáll az, amiről az adott perben szó van, t. i. hogy „minden hitelezési viszonyt létesítő ügylet, mint lényeges feltevésre a szerződő felek hitelképességére van alapítva, ehhez képest ha valamelyik szerződő fél a hitelképességét elveszti, vagy az utóbb aggályossá válik, a másik fél, hacsak megfelelő biztosítékot nem kap, ... a szerződéstől visszaléphet”. Ez az utóbbi tétel bíróságaink régi gyakorlatával is alátámasztható és ahhoz nem lett volna szükséges a feltevés tanának általános jogszabály gyanánt való elfogadása. A 9. számunkban közölt P. IV. 186/1935. sz. ítélet szerint a perbeli egység is megdől, ha megdől az a tény, amely a felek előtt az egység megkötésénél bizonyos gyanánt lebegett. Ezzel a két ítélettel szemben túlszigorú a 6. számunkban közölt az a döntés, amely szerint szindikátusi szerződés a partner szakismeretének, kereskedői tisztességének és lelkiismeretességének hiánya miatt téves feltételezés címén csak akkor támadható meg, ha a szerződő fél ellenfelével közölte, hogy a szerződést csak ellenfele feltételezett jótulajdonságainak tudatában köti meg.

*

Békebeli praxisunk szerint a *törvénytelenítési* per sikeréhez valósággal probatio diabolica volt szükséges, t. i. annak maradéktalan igazolása, hogy a házasfelek között a nemi érintkezésnek még a lehetősége is ki volt zárva. Az elv ma is áll, az esetek elbírálása azonban sokkal enyhébb. Ha a vélelmezett fogamzási idő kezdete előtt már el volt rendelve a házasfelek különélése, úgy alpereseknek kell a nemi érintkezést bizonyítaniok. Egy községben élő házasfelek között is kizártnak tekintendő a nemi érintkezés, ha a feleség más férfivel ágyasságban él. (4., 6.)

*

A *házassági bontóperek* 1935. évi gyakorlata alaposan rácsáfol a mult év² összeállításomban nyilvánított arra a véleményemre, hogy a Kúria a culpae compensatio-nak annyszor kifogásolt elvét elejtette. A Kúria kölcsönös vétkekesség esetében nem bont, ha a kölcsönösen felhozott okok nem nagyon súlyosak. Így nem bont a Kúria az asszony hűtlensége címén, ha a férjnek is volt korábban idegen nővel viszonya és az életközösség emiatt szakadt meg. Sem a házassági törvény, sem egyéb meggondolások nem indokolják meg, mért kell az ilymértékben feldult házasetlet mindenáron fenntartani. A bontóokok relativitással nem lehet megindokolni azt, hogy a férj kénytelen legyen elnézni felesége házasságtörését; nem érv az sem, hogy a férj maga is hűtlen, mert hiszen ezt a szempontot a törvény a culpae compensatio kizárásával kifejezetten kiküszöböli. A törvény semmiféle alapot sem ad arra, hogy az ajtón kidobott culpae compensatio a feldultság relativ voltának örve alatt az ablakon visszajöjjen. A házasság feldult volta kétségkívül relativ; a feldultság megállapítása azonban a törvény szerint nem kegy, amelyre csak makulátlan házasfeleknek van igényük. Feldultnak érezheti a házasságát az is, aki maga is tett rossz fát a tűzre.

Bont azonban a Kúria is, ha az életközösség a felperes férj hibájából szakadt ugyan meg, az alperes asszony viszont a házastársi kötelelességeket igen súlyosan sérti meg; pl. ha a feleség magatartása a női szeméremérzetet durván sérti, vagy ha a feleség szeretője segítségével kiveri a férjet a közös lakásból. A házastársi kötelelességek megsértésének másfajta eseteire alapított bontóperekben is megnyilvánul a bontási kérelmek egyre szigorúbbá váló elbírálása. Ismételten hangsúlyozza a Kúria, hogy a házasság egész életre szól és a házasfelek ezért elnézni és megbocsátani kötelesek a házasetlettel együttjáró kisebb hibákat. A Kúria egy esetben azt, hogy a feleség könnyelmű és pazarló életet él, azért nem tekintette bontóoknak, mert a férjnek is kötelelessége a feleség pénzkezelését fokozottan ellenőrizni és az adóságok felhalmozódását megakadályozni. Egy másik esetben viszont a Kúria a férj hibájából bontott azért, mert a férj feleségét

sértő szavakkal illetve amiatt, hogy az ő távollétében és tilalma ellenére kosztot adott rokonainak és a férj evőkészletét nekik kölcsönadta. Ez az ítélet túlszigorúnak látszik. Aki, bár jogos okból feleségét elhagyta, csak az elhagyás alapjául szolgáló körülményre támaszkodva és nem hűtlen elhagyás címén indíthat bontópert.

A feleség, vagy a gyermekek tartásának elmulasztása nem bontó ok, ha az kizárólag a férj vagyoni helyzetére vezethető vissza. Tetteleges bántalmazás sem bontóok, ha azt a másik fél magatartása provokálja, vagy ha azt egyéb körülmények — ita-los állapot, előző hosszú házaselet — mentik. Az iszákosság csak akkor bontóok, ha a házasefél avval családját vagyoni romlásnak teszi ki, ha az botrányos életmódban nyilvánul meg, végül ha állandóvá és elviselhetetlenné válik. Civakodás során elhangzott sértő kifejezéseknél az előzményeket is vizsgálni kell.

Ha a házasefelek közös megegyezéssel egyikük szüleinek lakásába költöznek és ehhez az illető házasefél szülei is hozzájárulnak, úgy a *férj lakásváltoztatási joga* többé nem korlátlan és az ilymódon megválasztott lakásából csak fontos okból, vagy amiatt költözhet el, hogy a békés házaseletnek ezen a helyen való folytatását a szülők jogellenes magatartása lehetetlenné teszi, vagy komolyan veszélyezteti.

Az *együttélés folytatására szánt ingók* a házaseg megszüntéig a közös lakásban hagyandók és az akár jogos okból eltávozó házasefél tulajdonjogára való tekintet nélkül csak a legszükségesebb ingók kiadását követelheti.

Az *ideiglenes nőtartást is biztosítani* kell, ha a férj annak kijátszása végett harmadik személyre ruházza át vagyónát; a biztosítás végett elrendelt telekkönyvi bekebelezést a férjjel összejátszó megajándékozott is türni köteles.

Az *ideiglenes nőtartásról* a házaseg megkötése előtt való lemondás, mint a házaseg természetével ellenkező, *érvénytelen*. (2., 4., 5., 6., 7., 10.)

*

Az *átalányt élvező jogtanácsos* jogviszonya megbízási viszony marad és szolgálati jogviszony fennforgásához a jogügylet tartalmának bizonyos *többlete* szükséges, amely az ügyvéd nagyobb fokú *lekötöttségében*, állandó rendelkezésre állásában, valamint abban jelentkezik, hogy az ügyvéd állandó és folyamatos, előre egyenként meg nem határozható szolgálatok teljesítésére vállalkozott. (8., 10.)

*

Eszmei kártérítés jár feltűnő eltorzulásért, csábításért, alaptalan büntető feljelentésért, csendöröktől elszenvedett testi bántalmazásért. (2., 3., 10.)

A *köztestületek és közintézmények kártérítési felelősségét*

a bíróságok egyre több esetben állapítják meg. Felelős az OTI, ha a felperesnek arzén helyett tévedésből benzint fecskendeznek a karjába. Felelős az állam azért, hogy a csendőrség jogellenesen akadályozta meg az építőiparost munkájában. A vármegyét méltányosság címén is lehet kártérítésre kötelezni. (3., 8., 10.)

Óvadék késedelmes visszaadásáért a *késedelmi kamatokat meghaladó kártérítés* is jár, ha a károsult újbóli elhelyezkedése in concreto meghiúsult azon, hogy az óvadék felett nem rendelkezett. (Újabb hasonló döntés: P. II. 2721/1935.)

Ezek a döntések a kártérítési praxis kitágítását jelentik; más kérdésekben viszonyt kártérítésmérséklő gyakorlattal találkozzunk. A 70. J. D. 1935-ben már igen jelentékenyen befolyásolta a kártérítési judikaturát. Itt említem meg azt, az immár állandósult gyakorlatot, hogy a kármegosztás kérdésében már a közbenszóló ítéletnek kell döntenie. A *méltányosságból fizetendő kártérítés* az annak fizetésére kötelezett uradalommal szemben maximálandó avval az összeggel, amelyet a károsult önkéntes biztosítás esetén az Országos Gazdasági Munkáspénztártól kapott volna. A méltányosságból fizetendő kártérítés nem is terjed ki szükségképpen a teljes kár viselésére; csak akkor jár, ha a károsultnak más ellen igénye nincs és szemben a veszélyes üzemek felelősségére irányadó szabályokkal, a P. II. 3001/1934. sz. ítélet szerint a kár összegének megállapításánál is figyelembe jön a felek vagyoni helyzete, — ami ismét csak a kár csökkentésére vezethet. Oly elvek ezek, amelyek az újabb gyakorlatban sűrűbben felbukkanó méltányossági kártérítés mérséklését jelentik; hasonló reakció-jelenségekkel találkozunk más alkalmakkor is, midőn a joggyakorlat új utak vágásával próbálkozik.

Az előző évek talán kissé túlságosan kártérítésbarát irányzatát mérséklő tendencia mutatkozik abban a gyakorlatban is, hogy *joglépés igénybevételeért*, pl. szabadalombitorlás miatti zárlat kéréséért, *nem jár kártérítés* egyedül azon az alapon, hogy az illető joglépés utóbb *eredménytelennek mutatkozott* — tehát a fenti példában a szabadalombitorlást nem állapították meg — hanem kártérítés csak akkor jár, ha a jogvédelem kérése *nyilván alaptalanul*, az anyagi jogosultság hiányának tudatában vagy a tudomással egyenértékű súlyos gondatlanság mellett történt. (3., 5., 6., 8., 9., 10.)

*

A *szolgálati jogviszony* körében nagyban-egészben az eddigi nyomokon halad a bírói gyakorlat. A szolgálati jogviszonyra azon ország jogrendszere irányadó, amelyben a munkát végzik. Rögtöni hatályú elbocsátási okot szerződésileg is ki lehet kötni. Kiköthető arra az esetre is, ha a munkavállaló a

megállapított üzleti eredményt nem éri el. A fizetésnek kellő időben való ki nem adása rögtön hatályu felmondásra ad ugyan okot, ha azonban a munkavállaló rendszerint késedelmesen kapja a fizetését, úgy a munkaadót a teljesítésre előzetesen a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés mellett fel kell hívnia. Jogosulatlan fizetésleszállítás ellen nem elég tiltakozni, hanem amiatt azonnali hatállyal ki kell lépni; elég azonban a tiltakozás is, ha a munkaadó a leszállítással egyidejűleg rendes felmondással is él. Az azonnali hatályu elbocsátás okát nem kell közölni, ha a munkavállaló azt amúgy is tudja. Az ily elbocsátás nem késett el, ha a munkaadónak a tényállás felderítésére házivizsgálatot kellett lefolytatnia.

A nyugdíj kikötöttnek tekintendő, ha az illető uradalom összes alkalmazottai addig kivétel nélkül megkapták a nyugdíjat bizonyos időtartamú feddhetetlen szolgálat után. (Ugyanígy: P. II. 1447/1935.) Nyugdíjfizetési kötelezettség elvállalását tehát *konkludens tényekből* is következtetni lehet. Jogellenes a szolgálati szerződésnek közvetlenül a nyugdíjjogosultság elérése előtt bekövetkezett, a vállalat fontos érdekeivel nem motivált felmondása, nem forog azonban fenn ez az eset, ha a nyugdíjjogosultság eléréséhez még több, mint egy év hiányzik. A nyugdíjszabályzat rövid elévülési időt is kiköthet.

A Kúria az utóbbi évek folyamán ellentétes gyakorlatot folytatott a 844. sz. E. H. értelmezése körül felmerült abban a kérdésben, vajjon az *igazgatósági tag szolgálati szerződése közgyűlési jóváhagyásra szorul-e*. Ebben a nagyérdekű kérdésben a jogegységi tanács foglalt végül állást, kimondván a 75. sz. J. D.-ben, hogy az igazgatóság csak akkor állapíthat meg valamely tagjának akár szolgálati viszony, akár külön megbízás folytán díjazást, ha a végzett teendő az élet felfogása szerint nem esik az igazgatósági hatáskör keretébe. Az indokolás szerint az igazgatóság tulajdonképeni teendője: a társasági ügyek vitele és a társaság képviselete. Mindazért, ami ezen túl esik, vagyis mindazért, amit az igazgatósági tag csak külön megállapodás alapján köteles elvégezni, az igazgatóság megállapíthatja az ellenértéket; a döntvény feltehetőleg az igazgatósági tag által végzett ügyvédi, építési vagy más efféle munkára gondol. Viszont az indokolás kifejezett megállapítása szerint az ügyvitel és képviselet kereteit nem haladja túl az a ténykedés sem, amit az igazgatósági tag külön munkakörben, mint a végrehajtó bizottság tagja, vezérigazgató, vagy ügyvezető igazgató végez. Ez a megállapítás minden bizonnyal erős kritika tárgya lehet. A döntvény figyelmen kívül hagyja, hogy a szokásos igazgatósági tagi teendők megállapításánál a tevékenységnek nemcsak minősége, hanem mennyisége is számbajön és azt a vezérigazgatót vagy ügyvezető igazgatót, aki nemcsak az igazgatósági üléseken van jelen, hanem a mindennapi ügyvitelben is részt vesz, nem

lehet olybá tekinteni, mint aki csak a „szokásos” igazgatósági tagi teendőket végezné. A döntvénynek az a következménye, hogy pl. az ügyvezető igazgatóval, aki nem igazgatósági tag, kötött szolgálati szerződés nem esik közgyűlési jóváhagyás alá, de közgyűlés elé kell terjeszteni ezt a szerződést akkor, ha őt utóbb beválasztják az igazgatóságba. Ha pedig a kérdés közgazdasági oldalát nézzük, úgy nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy nem megnehezíteni, hanem megkönnyíteni kell azt, hogy a vállalatok magasrangú tisztviselői az igazgatóságokba bekerüljenek és az evvel járó felelősséget viseljék. Hogy a döntvény mennyiben hat vissza, még nyitott kérdés, miután a jogegységi tanács ebben a tekintetben a döntést elhalasztotta. (2., 3., 4., 5., 6., 9., 10.).

*

A *minőségi hiánynak* a kereskedelmi vételnél való érvényesítésére nyitva álló hat havi határidőt a gyakorlat egyre tágabban értelmezi. A határidő kezdőpontja nem a tényleges, hanem az ú. n. *jogi átvétel*, amely gépeknél csak a kipróbálásukhoz szükséges hosszabb idő eltelte után áll be; kábeleknél ugyancsak a huzamosabb használat vagy üzemben tartás által történik meg a minőségi megvizsgálás. Ehhez a gyakorlathoz hozzájárul a kereskedelmi csalás, valamint a „más tárgy” — melynek szállítása esetén ugyancsak nem áll meg a hat havi határidő — fogalmainak kiterjesztő értelmezése. (4., 8.).

*

A *kényszeregyesség folyama alatt hozott ítélettel megállapított perköltségek* nem esnek az egyességben megállapított redukción alá. (10.).

*

Az *eljárásjogi* kérdésekben hozott számos érdekes döntés közül helyszüke miatt az elmúlt évben hozott hat eljárásjogi tárgyú jogegységi döntvény ismertetésére kell szorítkoznunk. A 71. sz. J. D. szerint a *felülvizsgálati bíróság nincs kötve a feloldó végzésben elfoglalt álláspontjához*. A 72. sz. J. D. szerint a polgári bíróságot nem köti a *fegyverhasználat jogosságának* kérdésében a közigazgatási hatóság, a polgári, vagy katonai büntető bíróság álláspontja; az indokolás általánosságban kimondta azt az elvet, hogy a polgári bíróság a döntésnek alapjául szolgáló előkérdésekben általában véve nincs a más hatóságok döntései által teremtett praejudiciumokhoz kötve. A 73. sz. J. D. szerint a *száz pengőn aluli állatszavatossági perek a községi bíróságokhoz* tartoznak; az indokolás szerint ennek nem mond ellene az a tény, hogy a Pp. 1. §-a 2. pontjának f) alpontja ezeket a pereket járásbírói hatáskörbe utalja, mivel ez a rendelkezés a törvényszéki, nem pedig a községi bírósági hatáskörrel

szemben kívánt elhatárolás lenni. A 74. sz. J. D. szerint úgy a *budapesti központi*, mint a *budapesti I.—III. ker. kir. járásbíróságok* kibocsájthatnak, ha a perre nézve illetékesek lennének, oly *fizetési meghagyásokat*, amelyek *Budapest másik felében kézbesítendőök*. Két további jogegységi döntvényről e sorok írásakor csak a napilapokban megjelent közlemények állanak rendelkezésemre. Az egyik szerint a *balesetbiztosításra kötelezett munkavállaló* vagy annak családtagja által a munkaadó ellen kártérítés iránt megindított per *akkor sem tartozik társadalombiztosítási bíraskodás elé*, ha a követelés *nincs jogerős büntető ítéletre alapítva*. A másik szerint az a végrehajtási jogi kedvezmény, amely szerint a *munkabérek foglалásmentességére* nézve megállapított napi 5 pengős minimum élelmezésből eredő követelésekre nézve felére száll alá, *nem áll fenn élelmiszerárak hátralékos vételárának behajtása iránt* folyamatba tett ügyekben. Bár az indokolás ismerete nélkül nehéz a kérdésben állást foglalni, mégis úgy látszik, hogy az a ráció, amely az élelmezés iránti követeléseknél a létminimumon aluli foglalást lehetővé tette, megállott volna akkor is, midőn az élelmiszerek eladója kívánja követelését az adós munkabéréből kielégíteni.

Dr. Vági József.

Az igazgatóság tagjainak fizetése.

Kritikai megjegyzések a 75. számú jogegységi döntvényhez.

Irta: dr. Reitzer Béla.¹⁾

A Kúria hiteljogi jogegységi tanácsa, mint ismeretes ezt a vitás problémát a következő módon döntötte el: „A részvénytársaság (szövetkezet) igazgatósága annak a tagjának, aki akár szolgálati viszony, akár külön megbízás folytán végez a társaság részére valamely teendőt, csak akkor állapíthat meg ellenértéket (fizetést, díjazást, javadalmazást, jutalmat stb.), ha ez a teendő valamely jogszabály rendelkezése, vagy az élet felfogása szerint nem esik az igazgatósági hatáskör, vagy teendők keretébe.”

Vétenénk a tárgyilagosság ellen, ha nem koncedálnók azt, hogy a döntvénynek ezen rendelkezése közmegegyezésre és a várakozásnak megfelelően válaszolta meg a jogegységi tanácshoz feltett kérdést. Tagadhatatlan, hogy úgy jogászai, mint gazdasági körökben szokatlan érdeklődéssel várták a határozat meghozatalát nemcsak a függőben lévő perek sorsa miatt, hanem

¹⁾ L. Dr. Kuncz Ödönnek a Magyar Jogi Szemle, — dr. Nizsalovszky Endre és dr. Keszthelyi Nándornak a Kereskedelmi Jog; — dr. Reitzer Bélának a Polgári Jog 1935. novemberi számaiban megjelent tanulmányait.